

FRI ÅRSBERETNING 2015

Foreningen af
Rådgivende Ingeniører
FRI

FRI OG BRANCHEN STÅR STÆRKT

Selvom 2015 var et godt år for branchen, er der stadig plads til forbedring. Derfor tog FRI sidste år hul på en ny strategi, Strategi 2018, der fokuserer endnu mere på at påvirke de rammevilkår, vi som virksomheder arbejder under.

FRI-virksomhederne rundede i 2015 en milepæl og satte brancherekord med 25.000 ansatte. Samtidig blev der sat ny omsætningsrekord både i Danmark og i udlandet.

Men branchen skal videre, og der er i løbet af 2015 kommet nogle nye udfordringer, der vil gøre det sværere at drive forretning, bl.a. på grund af den næsten totale opbremsning i store statslige infrastrukturprojekter. Desuden er der brancher, der vil have fat i en del af rådgivernes opgaver – det betyder større konkurrence om opgaverne. 2015 bød også på nogle markante besparelser på ulandsbistanden og den grønne omstilling.

Blandt andet derfor har FRI lagt flere ressourcer i politisk interessevaretagelse, ligesom ambitionerne i FRI's eksterne kommunikation er skruet i vejret, så FRI og branchen kan få mest mulig indflydelse på foreningens mærkesager.

MINDRE INDKØBSBUREAUKRATI?

At købe rådgivningsydelser bliver ofte gjort langt mere kompliceret, og dermed dyrere for både indkøber og leverandør, end nødvendigt. Det skaber for lidt værdi. Derfor er *værdiskabelse i den offentlige sektor* en mærkesag for FRI. Den nye udbudslov er en forbedring i forhold til den gamle. Der er stadig knaster, men den åbner op for, at branchens kompetencer bliver sat endnu mere i spil. AB/ABR-forhandlinger, der gik i gang i august 2015, er ligeledes et sted, hvor der kan skabes mere værdi i den offentlige sektor. Her er det vigtigt, at de nye aftaledokumenter bliver balancerede, ikke blot i forhold til bygherrer og entreprenører, men også i forhold til at standardvilkårene rent faktisk bliver brugt. Det vil nemlig sænke branchens transaktionsomkostninger, når der ikke skal laves nye kontrakter hver gang.

VÆRDISKABENDE INFRASTRUKTUR

I 2015 blev det besluttet, at FRI skal lancere en tredje State of the Nation-analyse. Lanceringen er en del af mærkesagen *Værdiskabende infrastruktur*. Analysen skal tydeliggøre, hvordan investeringer i bestemte sektorer har skabt forbedringer eller forværringer i forhold til analyserne i 2008 og 2012. Der bliver også sat værdi på Danmarks infrastruktur, som skal ses i forhold til det efterslæb, der er på fx veje, broer og bygninger. På den måde bliver State of the Nation et prioriteringsværktøj

for politikere, der viser, hvordan vi får mest infrastruktur for pengene. Det aftryk, som FRI gerne vil sætte i offentligheden, er, at ”danske rådgivende ingeniørvirksomheder tager aktivt del i, og ansvar for, at skabe langsigtet udvikling, effektivisering og vækst i det danske samfund”.

FLERE INGENIØRER

Manglen på ingeniører kunne mærkes i 2015. En optælling fra FRI viste i august 2015, at vi som branche havde godt 200 ubesatte stillinger. Et tal, som kun bliver højere i de kommende år. Derfor er *rekruttering* også en mærkesag for FRI. Medarbejderne er branchens vigtigste ressource, derfor er der et akut behov for at uddanne flere ingeniører og naturvidenskabelige kandidater. Vi skal som branche vise de unge, at rådgivende ingeniørvirksomheder er spændende arbejdspladser, hvor de kan være med til at løse nogle af de store udfordringer, verden står overfor. I FRI-regi arbejder vi for at gøre fødekæden bedre på både grundskole- og gymnasieniveau. Desuden arbejder vi for et højere bundniveau hos kandidaterne fra de polytekniske læreanstalter.

VÆRDISKABENDE BRANCHE

Digitaliseringen rykkede for alvor i rådgiverbranchen i 2015. Der er blevet investeret massivt i IT, og det er utroligt vigtigt, fordi vi som branche skal være på forkant, hvad BIM angår. Der er store produktivetsgevinster samt stor værdi for kunden at hente. Så også digitalisering har fyldt på FRI's dagsorden i 2015.

PRIVATE OPGAVER SKAL DRIVE VÆKSTEN

FRI's konjunkturundersøgelse fra oktober 2015 viste, at det er i det private erhvervs- og boligbyggeri, at væksten skal ske. Et skift i vækstdriverne kan skabe turbulens, fordi vores virksomheder skal ændre fokus i forhold til de nye kundegrupper. Men der er ingen grund til bekymring. Når vi analyserer tallene, er den samlede udsigt positiv. Branchen vil fortsat vokse i omsætning og antal beskæftigede. Og med de positive konjunkturer og FRI's Strategi 2018 står branchen allerede stærkt.

Carsten Toft Boesen, *formand for FRI*

BESTYRELSENS SAMMENSÆTNING EFTER GENERALFORSAMLING 2015

Formand

Carsten Toft Boesen, NIRAS A/S

1. næstformand

Jens Christoffersen, COWI A/S

2. næstformand

Niels Lerbech Sørensen,
HUNDSBÆK & HENRIKSEN A/S

Bjarne Jørgensen, Rambøll Danmark A/S

Eva Rindom, Atkins Danmark A/S

Lis Engquist, S. E. Brockhuus A/S

Tomas Henneby, Henneby Nielsen A/S

Jesper Mailind, ALECTIA A/S

Jørgen Nielsen, EKJ A/S

Jørgen Therkelsen, d.a.i arkitekter ingeniører A/S

Jørgen Thomsen, Sweco Danmark A/S

ØKONOMI OG KONJUNKTUR

I 2014 FORTSATTE VÆKSTEN I OMSÆTNING OG OVERSKUD

I 2013 rundede den rådgivende ingeniørbranche for første gang 20 mia. kr. i global omsætning. I 2014 var der en fortsat flot vækst, og branchen omsatte for 21,2 mia. kr. globalt, hvilket er en stigning på 4,4 procent i forhold til 2013. Omsætningen kan opgøres i tre dele: det danske marked, eksport fra Danmark og udenlandske datterselskaber. På det danske marked blev der i 2014 omsat for 9,9 mia. kr., hvilket er en stigning på 10 procent. Eksporten fra Danmark faldt derimod med 8 procent fra 2,5 mia. kr. til 2,3 mia. kr. I de udenlandske datterselskaber har der været en svag vækst på 2,3 procent fra 8,8 mia. kr. til 9,0 mia. kr. I 2014 udgjorde eksporten fra Danmark samt omsætningen i de udenlandske datterselskaber 53,3 procent af den samlede globale omsætning. På det danske marked fordelte omsætningen sig på byggeri (38 %), infrastruktur (24 %), miljø (14 %), energi (13 %), IT (4 %), management consultancy (3 %), produktion/proces/logistik (2 %) og andre opgavetyper (2 %). Branchens overskudsgrad (EBIT) var i 2014 på 6,7 procent.

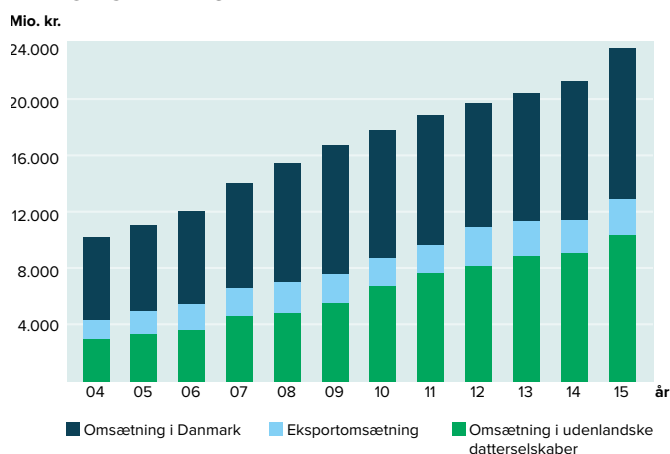
TRANSAKTIONSOMKOSTNINGER

FRI's brancheundersøgelse viser, at de rådgivende ingeniørvirksomheders transaktionsomkostninger i 2014 lå i omegnen af 465 mio. kr. Omkostningerne pr. medarbejder var størst i branchens største virksomheder. Beløbet er baseret på virksomhedernes indberetninger og inkluderer omkostninger forbundet med tilbudsgivning og prækvalifikation.

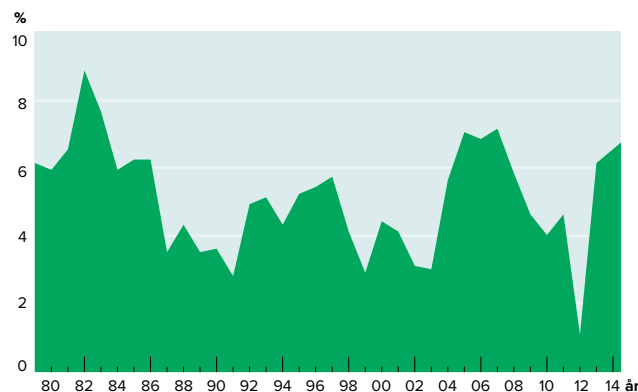
MEDARBEJDERE

Antallet af medarbejdere er vokset markant siden sidste års opgørelse. Det samlede antal medarbejdere i Danmark per 1. januar 2016 var 12.632, hvilket er en stigning på 2,1 pct. i forhold til 2015. Antallet af medarbejdere i udenlandske datterselskaber er samtidigt vokset til 13.200. Det er en fremgang på 14,1 pct. Større opkøb i udlandet betyder, at antallet af medarbejdere i udenlandske datterselskaber i år overgår antallet af medarbejdere i Danmark.

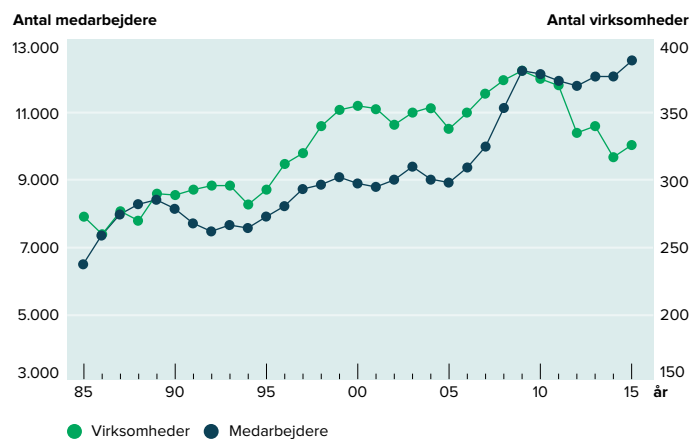
OMSÆTNING

OVERSKUDSGRAD

MEDLEMSVIRKSOMHEDER OG MEDARBEJDERE

I Rapport for Udvalg kan du læse uddybende om de dagsordner, som FRI's ekspertudvalg har beskæftiget sig med i 2015. [Klik her](#)

VIGTIGE BEGIVENHEDER FRA UDVALGENE

FRI-udvalgene beskæftiger sig med mange af de udfordringer, som FRI's medlemsvirksomheder møder i hverdagen. Her er et udpluk af de vigtigste begivenheder fra udvalgene i 2015. Klik på de enkelte udvalg for at læse mere om, hvad de beskæftiger sig med, eller læs hele **Rapport fra Udvalg** for en mere detaljeret beskrivelse.

AFTALEUDVALGET

Forhandlinger om nyt aftalesystem er i gang

FRI arbejder hele tiden på at forbedre rådgivernes rammevilkår, både for så vidt angår aftalevilkår som udbudsvilkår. Lige nu pågår revisionen af ABR 89, og FRI er med i udvalget.

Udbudsloven blev implementeret den 1. januar 2016, og FRI har derfor afholdt en række kurser, så vores medlemmer er forberedte på de markante ændringer i loven. I det hele taget har FRI gearret voldsomt op på sin kursusvirksomhed, og i 2015 har ca. 600 deltaget på FRI's kurser.

[Se de kommende kurser her: frinet.dk/kurser](http://frinet.dk/kurser)

Ud over de pjecer, som FRI har udarbejdet med henblik på at vejlede både bygherrer og rådgivere om, hvordan man mest intelligently køber ind, arbejder FRI tæt sammen med DI Rådgiverne om at forbedre tilbudsvilkårene for rådgivere generelt, bl.a. ved dialog med ordregiverne.

BYGGERIUDVALGET

Digitaliseringslokomotivet fortsætter

FRI's Byggeriudvalg har haft fokus på digitalisering i 2015. Blandt andet har udvalget udarbejdet et kommunikationskatalog over værdien af digitalisering for bygherrer og for samfundet, samt hvordan rådgivende ingeniører har skabt værdi via digitalisering. På værktøjsiden giver vi et forslag til et "normalniveau" for ydelsesbeskrivelsens ekstraydelse "digital projektering", opdelt på faser og fag. Byggeriudvalget har også intensiveret samarbejdet med bips om bl.a. ny IKT-specifikation og med DS om europæisk BIM-standardisering.

ENERGIUDVALGET

Fokus på energiselskabernes energispareindsats

FRI har fulgt udviklingen omkring energispareindsatsen nøje og har løbende deltaget i Energistyrelsens følgegruppemøder. Udvalget ser en række problemer med manglende additionalitet og gennemsigtighed i den måde, ordningen er struktureret på, og vil fortsat arbejde for, at den forbedres. FRI har holdt møde med De Frie Energiselskaber, Modstrøm og Dansk Energi omkring ordningen.

INFRASTRUKTURUDVALGET

Tredjepartskontrollen kontrolleres

Flere bygherrer har givet udtryk for deres utilfredshed med, hvordan de oplever tredjepartskontrol i deres projekter. En FRI-arbejdsgruppe har derfor arbejdet på, hvordan man kan forbedre processerne, så værdien for kunderne og projekternes sikkerhed er i centrum. Det har resulteret i et notat, der bl.a. indeholder en "code of conduct" med supplementer til FRI's Regler for god rådgiverskik samt forslag til, hvordan disse implementeres i medlemsvirksomhederne.

[Se retningslinjerne på: frinet.dk/tredjepartskontrol](http://frinet.dk/tredjepartskontrol)

INTERNATIONALT MARKEDSUDVALG

Rådgiverne skaber værdi i DAC-lande

Danske rådgivere skaber stor værdi i verdens fattigste lande, når de involveres i fx infrastrukturprojekter. Foruden den nye havn, vej eller bro skaber rådgiverne nemlig også mange lokale arbejdspladser, løfter de lokales uddannelsesniveau og baner vejen for nye lokale startups. Bidrag, der løfter landenes evne til at stå på egne ben. Udvalget har publiceret en rapport til beslutningstagere om rådgivernes værdiskabelse i DAC-landene.

MILJØ- OG KLIMAUDVALGET

Klimatilpasning og vandsektorlov

Klimatilpasning og vandsektorlov var de tunge emner i Miljø- og Klimaudvalget i 2015. Vandsektorloven er snart et lukket kapitel, mens klimatilpasning først er ved at tage fart. Klimatilpasning rummer både et nationalt og globalt forretningspotentiale, og udvalget har bl.a. arbejdet for at skærpe kravene til de kommunale klimatilpasningsplaner og for at sikre fuld takstfinansiering af klimatilpasning. Arbejdet fortsætter i 2016.

FORENINGEN AF
RÅDGIVENDE INGENIØRER, FRI

Vesterbrogade 1E, 3. sal
1504 København V
T +45 35 25 37 37
F +45 35 25 37 38
E fri@frinet.dk
www.frinet.dk